КРАКІВСЬКІ ВІСТИ

Народній часопис для Ґенерального Ґубернаторства

Krakauer Nachrichten
Ukrainische Volkszeitung
für General-Gouvernement

ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В ТИЖДЕНЬ

Адреса Редакції і Адміністрації:
Krakauer Nachrichten.
Krakau, Karmeliterstr. 34, II.

ТЕЛЕФОНИ:
Дирекція 137-42
Адміністрація 230-39
Редакція 230-39
Друкарня 102-79

Відділи: Ярослав, Головна 19,
Холм, — Сянік.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно . . . зол. 2.50

Ч. 9. Краків, 7. лютого 1940. Рік I.

Монополь на мінеральні олії

у Ґенеральному Ґубернаторстві

— Монополі на терені Ґенерального Губернаторства, що обіймали дотепер тютюн, спірт, сіль і сірники, поширено тепер на основі розпорядку Ґенерального Губернатора мін. Франка теж на мінеральні олії. Новий розпорядок про монополь на мінеральні олії торкається всіх мінеральних оліїв, що їх продукують у Ґенеральному Ґубернаторстві або спроваджують на цей терен. Усі придбані або вироблені на цьому терені мінеральні олії і спроваджені на митний терен Ґенерального Ґубернаторства треба зголосити управі монополю з метою перебрання. На винятки може згодитися керманич виділу фінансового уряду Ґен. Ґубернаторства. Управа монополю перебирає предложені мінеральні олії по устійненій ціні. Якщо відкине перебрання управа монополю рішає, що станеться з перебраними мінеральними оліями Управа монополю відступає всі перебрані мінеральні олії „Монопольному підприємству для мінеральних оліїв, спілці з обмеженою відповідальністю", що займається їх продажею. Хто свідомо відхилюється від обовязку зголошення буде покараний вязницею або гривною або навіть обома карами. У спеціяльно важких випадках можуть засудити на важку вязницю. Розпорядок обовязує від 1. лютого і від того дня вигасають постанови колишньої польської держави про оподаткування мінеральних оліїв.

—o—

Збори „Сільського Господаря"

у Вороблику королівськім

Вороблик Королівський біля Риманова — це одно з найсвідоміших сіл Лемківщини. Завдяки впертій та послідовній праці молоді та старших громадян у Вороблику Королівськім національно - освідомлюючу працю на всіх ланках життя започатковано ще за часів сумної слави польського панування на Лемківщині. Одначе польська влада в останньому році перед війною припинила всю працю у селі, розвязуючи навіть таку корисну господарську орґанізацію, як кружок „Сільського Господаря". — Очевидно, що польській владі не вигідний був зріст національної свідомости серед українського населення Лемківщини.

Щойно дня 13. січня ц. р. відновлено працю у кружку „Сільського Господаря" у Вороблику Королівськім. На загальні збори кружка „С. Г." прибули делеґати філії „С. Г." зі Сянока д-р. В. Левицький та інж. Залізняк.

Оба делеґати виголосили на Зборах прекрасні та змістовні відчити на господарські теми. Зокрема інж. Залізняк обговорив справу господарської культури на Лемківщині та досягнення німецької рільної господарки, яку сьогодні подивляє ввесь світ. Знову ж д-р Левицький переповів коротко, але ядерно історію нашої нації, підкреслюючи при цьому працетворчу вдачу й здібність українця.

Зчерги вибрано нову Раду Кружка „С. Господаря", яка дає запоруку, що праця в сільсько-господарській ділянці піде тепер швидко вперед. Громадянин Ст. Вархоляк заохотив приявних членів до муравлиної праці для добра нації Збори закінчено відспіванням національного гимну.

За 2 дні знищено 18 ворожих кораблів

= Начальна команда німецької армії повідомляє: В рямках розвідчих летів над Північним Морем, літаки заатакували 29. січня ворожу ескадру озброєних торговельних кораблів та їхню ескорту. Не зважаючи на дуже сильний вогонь і протиділання брит. летунських ескадр знищено 7 озброєних торговельних і два стежні кораблі. Один ворожий мисливський літак збито біля Гартлепуль. Всі німецькі літаки вернулись до своїх летовищ.

Також 30. січня німецькі летунські ескадри відбули розвідчі лети над Північним Морем і англійським побережжям від Орткней аж до устя Тамізи. При цьому знову затоплено 7 озброєних торговельних кораблів, один важко, а кілька інших легко ушкоджено. Крім того затоплено два стежні кораблі. Не зважаючи на дуже сильний зенітний вогонь з усіх заатакованих кораблів і на поміч численних ворожих мисливських літаків тільки один німецький літак не вернувся.

Цей блискучий успіх німецького летунства, викликав у світі велитеньський подив. Це новий доказ рішучої переваги німецької зброї над анґлійською. Навіть анґлійці цим разом не могли промовчати своїх невдач. Англійська радіостація подала, що німецькі літаки „виконали ряд дуже сміливих налетів, як ніколи досі." Пи цьому анґлійці намагаються оправдувати свої втрати поганою погодою. Льондонське радіо, яке скоро чваниться „власними успіхами", тим разом не подало, щоб збито хоч би один німецький літак, а лише назвало один летунський налет на один корабель невдачним. Як повідомляє „Телеґраф" з Льондону минулого понеділка затоплено такі кораблі: „Міріям" (1.903 тон) містоти), „Дебрін", панцирник „Етлімонак" (8.995 тон містоти), корабель „Емпайр Монак" (5.831) і „Веспак" (4.649), та ще два кораблі, яких назви досі не устійнево.

—o—

За наш промисл

На українському терені вела польська влада спеціяльну промислову політику. Вона використовувала всі сирівці цього терену, а одночасно здержувала розбудову промислу взагалі, а зокрема рільного промислу. В останньому часі вибудувала польська влада, при закладанню центральної промислової округи, (СОР) багато фабрик і спроваджувала до того спеціяльно робітників польської народности, поминаючи при цьому місцевих українських робітників. Польські чи жидівські управи звільняли в останніх часах до решти українських робітників, як прим. цукроварня і цементарня в Рейовці.

Вслід за тим тепер при перебудові господарської структури треба:

1) Щоб у всіх промислових підприємствах, як цукроварні, тартаки, більші млини, цементарні, цегольні і т. п. настановлено комісарські управи, щоб таким чином запевнити доцільну господарку;

2) При урухомлюванні приватних промислових обектів треба би брати в першу чергу теперішні господарські потреби;

3) При розбудові господарського промислу повинні б в першу чергу прийти під увагу менші підприємства, як гарбарні, оліярні, тартаки, млини і пр. Треба завважити, що господарський промисл на українських землях, завдяки пригожим кліматичним умовинам і багатій землі, був би встані збільшити продукцію кілька разів. Спеціяльно можна легко збільшити продукцію цукру, спірту, найкращих сортів тютюну та олійного насіння.

Всі ці галузи продукції управильнювано картелями та державними монополями і таким чином з розмислом гамовано і не використано великі продукційні можливости цього терену.

4) Побажати б, щоб уряди праці у промислі на наших теренах брали під увагу передовсім інтереси українського населення.

5) Лісова господарка і деревний промисл має рішальне значіння для частини нашого населення. Жидівські купці, ба навіть самі дирекції державних лісів вели грабіжницьку господарку в лісах. Тому необхідна повна перебудова і цієї орґанізації. Треба ствердити, що деревний промисл не тільки дає заробіток найбіднішому гірському населенню, але може мати теж велике значіння при вивозі до Німеччини.

6) На спеціяльну увагу заслуговує домашний промисл. Ця ділянка находилась в чужих, здебільша жидівських руках. Щойно в послідних часах фінансувала польська влада переселення на наші терени польських ремісників. Істнують галузі ремесла, в яких не занятий ніодин українець. При перебудові господарської структури, треба побажати б, щоб український елемент розбудував свій промисл передовсім у кооперативній формі.

Вслід за тим треба би нам домагатися, щоб при промислових і торговельних палатах у Кракові і Люблині побіч комісарських управ — принято теж українських заступників.

М. Х.

Живемо новим життям...

(З життя Холмщини)

В затишному куточку української Замойщини (на Холмщині) притулилося чисто українське село Чешин. Було забуте людьми, та не забуте поляками, які завжди старалися допекти українцям. Одначе неймовірно швидко змінилося положення, а з ним прийшло нове життя. Не стало »моцарства« й зпід соломяної стріхи почав виглядати заляканий український селянин, в якого очі горіли якимсь непевним вогнем. Не хотілося вірити, що вже не прийде більше ніколи польський поліцай гнати канчуком до костела. Коли ж вже дехто переконався, що це таки правда, почали думати про відбудову свого національного життя. Першим, що зробили, це подбали про українську школу. Внедовзі зявився у Чешині український учитель, якого так довго, бо 20 років виглядало село. Життя почало щораз то більше набирати змісту. Школа наповнилася веселим співом і гамором української дітвори. Батьки з слізми вітали кожний прояв відродження. Ще так недавно українські діти навіть з батьками не могли розмовляти по українськи, сьогодні в школі співають чудових пісень. Почалися вечірні курси для доросту. Фреквенція велитенська. З запалом вчаться української мови, українського письма. З надзвичайною увагою слухають викладів з історії України. Рівночасно почав свої проби, зорґанізований учителем, хор. Слід підкреслити велику дбайливість співаків, що нераз відриваються від праці, щоб піти на співанку.

Після півторамісячної праці відродження, прийшли Різдвяні Свята. Перші вільні свята. Село їх гідно святкувало. На другий день свят була влаштована учителем ялинка для шкільної й передшкільної молоді. На діточий концерт прийшло велике число громадян, що з великим вдоволенням дивилися, як швидко перероджуються наші наймолодші. Нерідко можна було почути від селян, що чомусь тепер так радісно, що аж плакати хочеться. Після ялинки діти зо звіздою під керівництвом учителя пішли колядувати на школу. Рознеслась по цілому селі українська коляда, що її так довго з тугою виглядали.

На третій день великий рух довкола школи. Це приїхав на запрошення управителя школи священник о. Григорій Нестерук, відправити Службу Божу. Служба випала величаво. Шкільна саля була виповнена вщерть. Співав місцевий хор. Службу Божу закінчено молитвою »Боже Великий«. Зворушені до сліз селяни повільно розходилися, щоб ще в більшій скількости зійтися на концерт. Ще довго перед 17 год. саля була повна. Концерт почався молитвою »Боже Великий«. Потім слідувало слово учит. Василя Штуля, що закликав селян до єдности й освіти, кидаючи клич: »В освіті й єдності сила народу«. — Потім слідували хорові точки — були ще коляди, побутові й стрілецькі пісні. Миле враження зробили деклямації. Слід виріжнити деклямацію п. Ліди Романюк, що була принята гучними оплесками. Концерт закінчено Національним Гимном, що його співали всі присутні.

На концерті співав сільський хор під диригуванням учителя Василя Штуля. Після концерту відбулася забава. Старі й молоді весело бавилися серед радости й веселих пісень.

Рівночасно село продовжує працю. Готується дві песи, з котрих одна в швидкому часі буде виставлена. Починаються приготування до Шевченківського концерту. Молодь і старші з великим запалом гуртуються коло тієї культурної станиці, якою являється школа. **Гнім**

У гостях серед братів лемків

(Репортаж із Лемківщини)

Лемківщина манила мене ще давніше, за юнацьких літ. Бувало нам малим дітям ще старий дідусь стільки цікавої всячини розповідав про лемківські хижі, про красу підкарпатських гір, про природні багатства лемківської землиці, та врешті про твердо-хрустальний характер мозолорукого лемка.

Колиж уже підріс я на кріпкого юнака, тоді не вдержав, щоб не вибратися із прогулькою по нашій славній Лемківщині. Мої враження з тої першої прогульки 1930 році незатерті, незабутні, милі, бадьорі, як бадьорий мешканець Бескиду. Лемківська впертість, видержливість, завзяття, привязання до предківської віри, своєрідна таємничість і скритість, врешті туга за минулим, яка висловлюється у відомій лемківській пісні: „Верше, ти мій верше, мій зелений верше, тож ми так не буде, як ми било перше," все це мені схарактеризувало відразу лемка, як видержливого українця на стійці проти немилосердної тоді польонізації, яка грянула на Лемківщину.

Від якогось часу, я знову на Лемківщині. Багато за той час змінилося. У боротьбі з польонізацією лемки ще більше загартувалися. Хоч їхні надії теж не сповнилися, то всеж таки сильно вірять, що прийде краще завтра.

Я пройшов тепер пішки від Сянока аж до Коросна. Краєвиди розкішні, праця лемків кипить на кожній ділянці національного життя. Надроблять те, що примусово втрачено за польського гнету.

У кожному майже селі Сяніччини є вже хор, засновують читальні „Просвіти", кооперативи, кружки „Сільського Господаря", тощо. Приплив молодих робітників є просто тим рушієм у всіх починах праці.

Я замандрував до села В-чної біля Буківська. У селі передсвяточний рух. Молодь пильно ходить на проби хору, бо на свята прийдеться співати Службу Божу й колядувати на національні потреби. Господарі й господині теж якось інакше, як минулими роками ладяться зустрічати оте нове Різдво.

Мене запросив у гості на Свят Вечір знакомий друг із шкільної лавки та спільної праці для добра справи. Уже зраня на Свят Вечір прибув я до гарненько побіленої хати господарів. Щоб не дармувати помагав я різати січку для худоби та інше.

Друг Микола остерігає, що старим звичаєм лемків цілий день на Свят Вечір треба постити. З якоюсь приємною цікавістю ожидав я першої зірки.

Врешті стемніло. Батько родини мойого друга, старший й свідомий господар, вніс до хати сіно й поздоровив нас словами: „Слаав Ісусу Христу, на щастя, здоровля на Новий Рік". Йому відповіла господиня.

Зчерги внесено солому з таким самим привітанням і ми всі засіли за стіл. Мене, як гостя посадили біля господарів.

На білій скатерті покладено чісник і свічку. Дідуха приміщено в куті.

Відтак господар поділився з родиною просфорою і пожелав усім здоровля, щастя, прожити багато літ і сповнення усім бажаної мрії.

Почалась Вечеря. Куті не їдять на Лемківщині.

Якісь дивні думки ворушать душу Що діється із моєю ріднею. Чи вони теж у ту хвилю засіли спільно за святвечірним столом?

Мої господарі помітили мій задумчивий смуток і почали мене розраджувати.

Колядуєм „Бог Предвічний...", „Нова радість...", чи справді нова радість, міркую.

Пастух звязав ложки, вважаючи прицьому, щоб ніодна не впала на землю, бо це лиховісний знак на другий рік.

Дівчата повиходили на подвіря і вигукували на всі сторони, наслухуючи звідкіля пронесеться відгук, бо звідтам повинен прийти наречений.

Господар згасив свічку, а всі слідкували куди пішов дим; „в гору, в гору" — кликнули з радістю діти.

Питаю, що це значить. Мені відповідає друг, що коли дим іде у якусь сторону, то це значить, що з того боку прийде ворог.

До пізної ночі сиділи ми всі у хаті, розповідаючи собі про минулі Свят Вечорі, про наше недавне минуле, тощо.

На другий день усі спішимо до церкви. Панотець править Бого-Службу. Співає доволі гарно хор. Колядують, при кінці панотець виголосив святочну проповідь.

Після Богослужения у селі колядують малі хлопчики, зі звіздами. Хор знову колядує на національні потреби.

У вечорі сходимось до Читальні. Гуторимо на ріжні теми, зокрема молодь розпитує мене про всячину з моїх околиць.. Прирікаємо собі завзято працювати всюди„ серед яких умовин ми не жилиб і де доля нас не загнала б.

На другий день Свят я розстався з моїми гостинними господарями і помандрував до Буківська. **Федір Лучка.**

—o—

Культурно-освітня праця

у Горличчині

Життя по наших селах Лемківщини поволи пробуджується. В багатьох селах уже відновлено працю в читальнях „Просвіти", в кооперативах і кружках „Сільського Господаря". Зрештою лемки радо горнуться до праці на народній ниві.

Дня 21. січня ц. р. відбувся у салі „Сокола" в Горлицях концерт, на якому виступив хор з Пантни під управою дир. Пришляка.

На концерт прибуло поверх 500 людей, українців і німців. Хор відспівав вязанку народніх пісень і колядок.

Приявні гості були захоплені народніми піснями, а німці залюбки слухали прегарної української пісні. Закінчено концерт українським і німецьким національним гимном.

Слід відмітити, що цей самий хор із Пантни їздив із концертом до Здині. Ось так молоді співаки з Пантної роблять корисне діло для народу, поширюючи серед своїх братів освіту, любов і завзяття до праці.

Слід ще відмітити, що Пантна це дуже свідоме лемківське село в Горличчині. Нехай теж інші довколичні села не залишаються по заді у праці на національній ниві.

—o—

Історична промова Вожда А. Гітлєра

Непроглядні маси народу маніфестують єдність Німецького Народу. — Відповідь Анґлії та Франції. — Життєві питання Німеччини будуть незабаром розвязані.

У семі роковини приходу до влади національ-соціялістичного уряду у Німеччині відбулася 30. січня у Берліні у »Спортовій Палаті« величава маніфестація. Канцлер Німеччини і Вожд німецького народу А. Гітлер виголосив велику і знаменну промову, яку слухав не лише німецький нарід, але цілий світ.

До »Спортової Палати« прибули непроглядні маси партійців. Представники війська, тисячі робітників, щоб вислухати промови Вожда. Біля Палати на вулиці залягли непроглядні маси народу, які вже не могли ввійти до салі. Усі з напругою дожидали відкриття цього небуденного свята німецької нації.

Маніфестацію відкрив мін. Ґебельс коротькою промовою, витаючи сердечно Вожда. У своїй промові підкреслив мін. Ґебельс, що промови Вожда слухатиме не лише німецький нарід, але ввесь світ, бо канцлер дасть належну відправу західнім державам.

ПРОМОВА А. ГІТЛЄРА.

З черги ввійшов на трибуну канц. Гітлер. Публика привітала його бурею оплесків і поздоровлень.

На вступі канц. Гітлер обговорив здобутки 7 років, що довершили велитенські зміни в житті німецького народу. Адже ж відомо, що по світовій війні Німеччина виснажена, перемоожена, була іграшкою в руках її ворогів.

Німеччина стогнала в кайданах, а те, що діялось тоді серед німецького народу, було найбільшою трагедією в історії світа. Анґлія і Франція не хотіли признати німецькому народові права до життя, хоч у Німеччині панував тоді демократичний уряд, якому вони повинні б були довіряти. Щойно з хвилиною діяння і праці націонал - соціялістичного руху почався поступенний і певний розвиток Німеччини.

ВІДПОВІДЬ ЧЕМБЕРЛЄНОВІ.

З черги Вожд торкнувся облудної пропаґанди Анґлії. Вона ж бо від 300 літ внеможливлює справжню консолідацію Европи, подібно, як Франція від віків не хоче допустити чи пак хоче перешкодити обєднанню німецької нації.

Анґлійські державні мужі перед кожною війною промовляли так, як саме тепер говорить Чемберлен. Завжди говорили про мир, а на ділі Анґлія мала і має на меті виключно свої матеріяльні цілі.

Історія Анґлії, говорив Вожд, заплямлена кровю, бо ж ніякий нарід не вів стільки воєн в своїй історії, як саме Анґлія. І сьогодні Чемберлен з біблією у руках виголошує мирові проповіди, але це виглядає так, неначеб чорт із богослужебною книгою наближався до бідної душі.

ПИТАННЯ, ЯКЕ БУДЕ РОЗВЯЗАНЕ.

В Европі є народи, яких обманено й позбавлено участи в багатствах цього світа. Цими народами є німці й італійці.

Німеччина и Італія висунули свої домагання. Одначе цьому протидіпають Анґлія і Франція. Ці держави є посідачами велитенських просторів світа й стосують супроти Німеччини та Італії бльокаду без суттєвої причини й цілі.

Обі держави не мають ніякого зрозуміння для інших народів, маючи доволі дібр для своїх потреб.

Доказом цього несправедливого поділу є те, що Анґлія, маючи ледви 46 міліонів населення, панує над 40 міліонами квадратовими км. землі. До того ще вона сміє покликуватися на Бога, мовляв, ці багатства від Нього одержала. Знову ж Франція володіє 9 міліон. квадр. км. землі в той час, як на 1 км. квад. припадає у французів ледви 80 мешканців.

А Німеччина? Німецький нарід, що належить до найхоробріших у світі, має для своїх 80 міліонів людей ледви 600.000 км. квадр. життєвого простору. Тому це питання мусить бути розвязано і буде розвязане, як і інші проблеми, які розвязано в останніх літах, підкреслив із натиском Гітлер.

НІМЕЧЧИНА ХОЧЕ ЖИТИ У ЗГОДІ.

Всі спроби розвязати заплутані питання і мирна полагода цих наболілих проблем не довели до бажаної цілі. Німецькі мирові пропозиції завжди відкидано. Вже в 1938 р. ствердження, що в демократичних державах дійшли до голосу люди, які спричинили світову війну.

В тому місці Гітлер заявив:

»Вже тоді я остерігав, що треба думати про те, якщо спершу доводиться до мінхенської конференції, де підписано договір; опісля ж по повороті до Льондону, починається підюджувати, називаючи договір у Мінхені скандальним. Виходить, що в майбутньому будьяке порозуміння між народами є неможливе«.

»Тоді теж виступили т. зв. демократії і я негайно остерігав перед ними. Очевидно, що німецький нарід не відчував ненависти до анґлійців і французів і хоче жити з ними у згоді. Наші домагання не робили нічого злого тим народам і нічого їм не забирали.

»Але в Анґлії деякі круги почали несамовиту кампанію проти Німеччини й тому я не міг довше приглядатись цьому всьому. В 1938 р. анґлійські підбехтувачі до війни здерли врешті зі себе маску.«

ПЕРША ФАЗА ВІЙНИ СКІНЧЕНА, ПОЧАЛАСЯ ДРУГА.

Що торкається конфлікту з б. Польщею, то канц. Гітлер вияснив, що це Анґлія і Франція не допустили мирної розвязки німецько - польського спору, бо ці держави хотіли за всяку ціну війни з Німеччиною.

Перша фаза війни скінчена, почалася друга фаза, що принесе боротьбу, якої так бажали собі західні плютократи. Ця боротьба буде така велика, про яку вороги не чули, та якої не уявляли собі. Вкінці Вожд підкреслив, що сьогодні Німеччина має добре забезпечене запілля від сходу під політичним і мілітарним оглядом.

НІМЕЧЧИНА ДОБРЕ ОЗБРОЄНА...

»Знаємо, що зробили Анґлія і Франція в останніх 5-ох місяцях. Але мабуть ніхто не знає, що в тому ж самому часі зробила Німеччина. Ми не проспали ніодної години, від часу, як я вступив на політичну арену. Можу запевнити німецький нарід, що в останніх 5-ох місяцях ми довершили велитенських діл. Те, що повстало в Німеччині за минулих 7 літ блідне супроти того, що зроблено за останніх 5 місяців. Наші зброєння пляново збільшено і цей плян здав добре іспит. Наші противники починають нас невдало наслідувати."

НЕДОЛАДНА ВОРОЖА ПРОПАҐАНДА.

З черги канц. Гітлер торкнувся брехливої ворожої пропаґанди. Вороги запевняють, що Німеччина вже виснажена під господарським оглядом. Канц. Гітлер незбитими й переконливими доказами зясував слухачам, що німецький нарід непереможний. Кожня ворожа пропаґанда розібється об твердий мур німецького народу. Нічого не вдіяли ліберальні й демократичні елементи в Німеччині, нічого теж не вдіють Анґлія і Франція, бо розвитку націонал - соціялістичного руху не здержати! Сьогодні ж бо німецька армія є найкращою у світі. Зокрема німецький здисциплінований нарід ніколи не дозволить, щоб вороги здержали Німеччину в добуванні життєвого простору, що їй належиться.

ЩОЙНО ТЕПЕР ДАЛЯДІЄ ПІЗНАЄ...

Вкінці Вожд висловив декілька завваг під адресою французьких ґенералів і прем. Даладіє, який щойно тепер матиме змогу пізнати боєву вартість вояка Третьої Німеччини. Спекуляція на тому, мовляв, німецький нарід не творить суцільного моноліту, є недоцільна й безнадійна. Німецький нарід ніколи не був такий сильний морально, як саме під теперішню пору.

Німецька армія дала незбитий доказ своєї вартости у війні з Польщею.

Німецький уряд переконався, що не зважаючи на найкращу волю порозуміння з Анґлією і Францією. неможливе. Тому теж німецький нарід готовий зі зброєю виступити в обороні своїх прав. Военним цілям західних держав протиставляє німецький нарід сильну волю перемоги, — закінчив Вожд.

Промову Вожда переривали приявні довготривалими, бурхливими оплесками. Маніфестацію закінчено відспіванням національного гимну та боєвою піснею »Ідемо проти Анґлії«.

Сильний відгомін промови

= Промова Вожда А. Гітлера, головною прикметою якої є сильна віра в перемогу Німеччини, знайшла сильний відгомін у цілому світі. Вся світова преса подає обширний зміст промови з поясненнями, що Німеччина доволі сильна, щоб вести війну аж до знищення західніх держав.

»НІМЕЧЧИНА БУДЕ БОРОТИСЯ АЖ ДО ПЕРЕМОГИ!«

Осльо. Норвеська преса подає промову Вожда в сензаційній формі. Багато

щоденників підкреслює однозгідно, що війна затягнеться аж до остаточної перемоги над західніми державами. Далі преса підкреслює ті уступи промови, що торкаються німецько - італійської співпраці. Велике враження викликав факт, що Вожд уперше виступив дуже гостро проти Франції, до чого — як пише преса — остання промова Даляділє була аж надто достаточною причиною.

ВДОВОЛЕННЯ В ЮГОСЛАВІЇ.

Білгород. Промова Вожда викликала дуже сильне браження в столиці Югославії. Дуже прихильний відгомін викликав той факт, що А. Гітлер — у протилежности до англійських та французьких політиків — в останніх часах ні разу не натякнув про якийнебудь натиск на невтральні держави. Далі з вдоволенням прийняли політичні кола у Білгороді до відома полеміку Вожда з англійськими і французькими підбехтувачами до війни. Окремий відгук знайшла теж сильна іронія, з якою А. Гітлер висміяв їхні брехливі аргументи. На загал промову оцінюють як ознаку непорушного переконання німецького проводу в його остаточну перемогу. Багато уваги присвячує теж преса приязні між Німеччиною та Італією та співпраці з СССР.

МОГУТНЄ РІШЕННЯ НІМЕЧЧИНИ.

Штокгольм. Для шведської преси промова канц. Гітлера є головною подією дня. Вся преса оголошує обширні звіти з промови та підкреслює її найхарактеристичні думки. Великі штокгольмські щоденники подають на перших сторінках товстим друком зміст промови Вожда. »Штокгольмс Тіндінґен« під наголовком »Гітлер: Друга фаза війни« підкреслює заяву Вожда, що німецький нарід не підпише мира, що не запевнив би йому повноти його прав. Щоденник звертає увагу на зовнішньо - політичну маніфестацію, в якій Вожд зі спеціяльним натиском підкреслював єдність німецького народу. Далі щоденник підкреслює гостре та іронічне обвинувачення проти Англії. На основі промови — пише згаданий щоденник — можна дійти до висновку, що кольоніяльні справи відограють велику ролю у воєнних цілях Вожда. Вкінці щоденник подає опис маніфестації від свого берлінського кореспондента. Також »Даґенс Ніагетер« подає на першій сторінці обширний зміст з берлінського свята зі заявою Вожда, що Німеччина доконала в останніх 5-ох місяцях велитенські приготування.

Німеччина житиме і переможе

Рим. Італійська преса подає промову А. Гітлера в сензаційній формі як подію дня на передових місцях ілюструючи її світлинами з берлінського свята. Преса підкреслює на першому місці непорушну віру в перемогу націонал - соціялістичної Німеччини. З огляду на спізнену пору промови щоденники не подають власних коментарів, але преса вказує на її значіння в таких наголовках: »Нове потвердження приязни з Італією« і готовість до жертв та воля перемоги німецького народу

Мілянський »Коріере делля Сера« пише, що не може бути мови про таке порозуміння, яке не признавало б і не здійснювало б прав Німеччини. Німці не капітулюють. іНмеччина житиме і переможе..

»Пополо д'Італія« звертає увагу на слова Вожда, що Англія і Франція матимуть війну, яку хотіли. »Стампа« підкреслює, що всякі надії на знищення Німеччини безпідставні, а »Газетта дель Пополо« вказує на однодушність німецького народу і військову могутність Німеччини. Дуже прихильне враження викликали слова Вожда про приязні взаємини між Німеччиною та фашистівською Італією.

»НІМЕЧЧИНА НЕ БОЇТЬСЯ ПРОБИ СИЛ«.

Амстердам. Голяндська преса, для якої промова Вожда є найважнішою подією дня, подає звіти і коментарі своїх берлінських кореспондентів. У наголовках однодушно підкреслює заяву Вожда, що »війна ввійшла у другу фазу« і що »Німеччина не боїться проби сил«. Кореспондент »Телеграфу« пише, що промова була гострим обвинуваченням версайського диктату та обіймала гостру і саркастичну полеміку з Черчілем і Даляділє. Далі цікаве є протиставлення двох воєнних фаз. Найбільше значіння присвячує щоденник кольоніяльній справі, якої торкнувся Вожд у своїй промові і заяві, що німецький нарід не виховували в ненависти до англійського та французького народу. З цього виходить — пише далі кореспондент — що Німеччина не боїться проби сил.

»Альґемер Гандельсбляд« підкреслює у своїй кореспонденції з Берліна полеміку Вожда з прем. Даляділє і заповідь, що Даляділє познайомиться ще зі східніми німцями.

ОСТАТОЧНА ВІДПОВІДЬ.

Софія. Болгарська преса пише, що промова Вожда була остаточною відповідю на заяву Даляділє і Чемберлена. Далі сильний відгомін знайшла заява про спільноту інтересів між Італією та Німеччиною.

Будапешт. Мадярська преса подала буквальний текст промови, звертаючи увагу на гострі слова під адресою Франції та підкреслюючи спільноту інтересів Італії і Німеччини.

Мадрид. Велитенське враження викликала промова в Еспанії і в Портуґалії. Промову передавало радіо. На закінчення маніфестації висвітлювали в Лісабоні фільми про розвиток Німеччини.

М. Р.

На чужину

(Переклад з італійського).

Золотий зимовий ранок морозив почування прохожих.

Дорогою мчаться бистрі коні, візник у золотій короні сидить задуманий, бо йому не хочеться в дорогу. Він рад би ще поглянути на рідні поля, покриті біло-сніжною скатертю, на розкішні села, окутані сніговіями, та на рідних людей. Адже-ж то не відомо, чи ще колинебудь побачить їх у друге.

Візник і троє людей, що сиділи в санях в останнє глянули на рідні околиці і пращально вимахували руками, неначе приговорювали: „Пращавайте, рідні сторони, може швидко знову побачимось."

Уже доїздили до прикордонного села. Десятилітня Корнелія раз-у-раз тривожно гляділа на верболози многоважної та історично-трагічної річки, через яку вона враз із своїми батьками повинна пройти цієї ночі.

Ще тільки минути невеличкий буковий лісок і вже річка, а там... воля, дивна воля, бо-ж на чужині, але всеж таки краще життя ніж тут, між первісними людьми, де людину вважають за щось безвартісного.

Ти, Мануеле, відозвався батько Анунчіо, звертаючись до візника, вертайся таки до дому. Ми пішки підемо через ліс, і опісля через річку. Вертайся на господарство й господарюй доки сил стане в тебе й як довго лише дозволять.

Ми мусимо кидати рідню, скривавлену прадідівським потом, землицю, бо-ж знаєш...

Така доля злюща. Але дасть Бог, вернемось оцю грудку чорнозему покладу там за вигодою, знаєш.

Тату, навіщо ви взяли оцю грудку землі й сторожко бережете її у шмагчині на серці? — спитала цікава Корнелія.

— Це бачиш, доню, найбільший скарб наш, оця землиця прадідівська. Адже вона наша споконвіку, її зову нікому й ніколи не пригушити! Земля, кров, дух, це найтісніший звязок і символ єдности народу...

— Ага, чомуж тоді, ти батьку, давніше мені про це не розповідав?

— Бо не треба було, а тепер пора саме, щоб тобі про це доконче згадати.

— »Земля і кров«, повторила Корнелія.

— Егож, земля, вона нікого й ніколи не зрадила, сказав Анунчіо.

— У лісі підождемо до пізної ночі, бо тоді найкраще прокрастися через кордон, завважила схвильована Джіованна, мати Корнелії.

— А вжеж, що так, відозвався Анунчіо. Але як же буде з Корнелією, бо-ж мороз щораз то дошкульніше відчувається. На добавок ми доволі легко вдягнені.

— Якось перездемо до півночі, візьмемо Корнелію між самих нас, так теж її забезпечимо від студені, вспокоювала Джіованна.

*

Уже геть місяць покотився за гори, як троє людей виходило з ліса у напрямі річки Адіни.

— Ох, Анунчіо, щоб чимскоріше пройти кордон, щоб хоч не помітила прикордонна сторожа. Якийсь невимовний жах охопив мене, просто я втомлена.

— Я вам допоможу йти — промовила Корнелія і взяла маму за руку.

— Усе в божій силі, Джіованно. Якщо нам суджено пройти кордон непомітно, так пройдемо, колиж ні, тоді все одно згинемо від ворожої кулі.

— Тату, хібаж вони, оці з нашого боку, стрілятимуть до нас? — відозвалася Корнелія. Адже говорять, що ті по другому боці річки не стріляють?

— Ні, ми таки пройдемо, так що нас не помітять, вспокоював Анунчіо.

— Ось вже верболози, а то й річка — шепнула Джіованна, і цупко взяла Корнелію за руку.

Тихо крізь, нікого не видко поблизу. За кілька хвилин ми повинні бути на другому боці, — говорив Анунчіо.

У цій хвилі пронісся пронизливий гук. Усі троє задрижали.

— Тату, що це? — стріляють! — крикнула півголосом Корнелія.

— Тихше, дитинко, бо зрадиш нашу приявність ось тут.

— Це десь далеко стріляють, — докинула Дзіованна.

— І може когось вбили, — поспитала Корнелія?

— Може і так, — гірко відповів Анунчіо.

— А може таки вернімось домів, тамже нам жити, працювати й... пустилася бігом у протилежний бік.

Батько й мати пристанули немов укопані, киваючи руками за Корнелею. Уже зрівнялися із нею, та втуж мить упав один і другий стріл.

Корнелія пристанула й оглянулася за батьками.

Дві кулі прошили двоє сердець. Анунчіо й Джіованна впали мертві на землю.

Корнелія прибігла до батьків і припала грудей матері:

— Мамо! Тату! Вас убили! — заголосила сирота дівчина.

Батько судорожно держав у руці платок з рідною землицею.

»Земля, кров, дух«, — прошепотіла Корнелія. Ні, я вертаюсь домів. Я мушу помстити нашу кров.

Ковно. Литовське радіо трансмітувало цілу промову, а крім того литовська преса подала ще обширний звіт на перших сторінках.

ВЕЛИТЕНСЬКЕ ЗАЦІКАВЛЕННЯ В АМЕРИЦІ.

Промова Вождя Гітлера знайшла живий відгомін у цілій Америці. Преса Злучених Держав подала обширний звіт, а аргентинська преса подала буквальний текст. Велике враження у Злучених Державах викликали уступи промови з гострою полемікою проти Англії.

———o———

Гігієна життя на селі

Серед щоденної важкої праці за хліб насущний, серед упертої боротьби з природою, яку все ще веде хлібороб і то в непригожих обставинах — важко звертати безнастинну увагу на гігієнічні умовини життя, на гігієнічні умовини праці. Треба до цього змінити найважніший чинник, що кермує людиною — його волю. При зміцненні волі загостріється змисл спостерігання й уваги, твориться сила до боротьби з трудношами, що загрожують життю. Принагідно згадаю, що не лише селяни часто не звертають серед труднощів уваги на гігієнічне життя, але й наші інтеліґентні люди опинившись у важких, хочби і переходових умовинах (довша подорож, невигідні нічліги, тощо), міркують, що не повинні вже звертати уваги на гігієну, мовляв, якось воно перебудеться. Тимчасом саме тоді буває найбільше нагод, щоб важко занедужати, бо й орґанізм є значно ослаблений і бактерій, що викликують хвороби, є куди більше.

Тому хочу звернути увагу на найважніші засади гігієни, що охороняють перед недугами. Відомо, що підчас війни часто ширяться різні пошесті недуги; як ось **черевний і сипний тиф, червінка, іноколи холера та шкарлятина.** Занедужати на ці недуги підчас війни — це правдива катастрофа — не лише для хворого, але також для цілого його окруження. Тому слід памятати ось що: Якщо в селі появиться хочби лиш один випадок черевного тифу — **не вільно в такому селі пити сирої води. Всі люди без винятку повинні пити тоді лише переварену й остуджену воду.** Дім, в якому лежав недужий на черевний тиф, треба очистити т. зв. хльорованим вапном, що його можна на бажання дістати у військової санітарної влади. Відходи хворого треба зібрати в одній ямі (далеко від потока чи криниці або джерела!) і залити також хльорованим вапном та старанно засипати. Білля недужого треба старанно випрати і виварити, воду з прання влити до ями з відходами і залити хльорованим або негашеним вапном. Прачка ж повинна руки старанно вимити милом і гарячою водою. Підчас прання не вільно руками дотикати ні власної одежі ні якоїнебудь частини тіла! Для охорони перед занедужанням повинні члени цієї родини, серед якої лежить недужий, перед їдою пити 10—15 крапель розпущеного сільного квасу з водою. (Можна його дістати в аптиці на рецепту). Очевидно самозрозумілим теж, що хворий повинен їсти з окремого начиння. Звичайно недужого на черевний тиф відвозять до шпиталю. Треба тямити, що тиф належить і до найважчих і до найбільше заразливих недуг.

Всі згадані засоби охорони торкаються теж і до недужого на **червінку.** З тим, що хворого на червінку часто залишають вдома і тому треба також щоденно негашеним або хльорованим вапном заливати посудину, до яких хворий полагоджує свої щоденні потреби.

При **сипнім тифі** треба придбати нафталіну і висипати нею ціле помешкання (всі кімнати, постіль хворого і підлогу). В цей спосіб треба усунути одежеві воші, що єдині переносять цю важку недугу з недужого на здорового. **Решта членів родини не сміють спати ні мешкати в тій самій кімнаті, де лежить хворий, ні лишати там своєї одежі.** Звичайно адміністраційна влада забирає також хворого на сипний тиф до шпиталю. По відїзді хворого треба також вимити підлогу і ліжко лугом, а постіль і одежу перевітрити на морозі або випарити в пекарській печі.

Підчас пошести **холери** треба піддати цілу родину негайно охоронному щіпленню, пити перед кожною їдою полин або центурію та придержуватися всіх тих приписів, що і при червінці. Далі слід памятати, що і при червінці і при холері не вільно їсти сирих овочів. (Щоправда лікується в останніх часах червінку яблуками, але тоді вони є дуже старанно обмиті і здезинфековані).

Шкарлятину (касуху) і дифтерію треба негайно зголосити до лікаря тому, що лиш він зуміє їх вилікувати. При шкарлятині (звичайно на третій день) виступає на тілі гарячо - червона висипка, при дифтерії душність, обрАск горла і білі плахти на слизній облоні горляних луків і міґдаликів. При дифтерії швидке лікарське лікування дуже важним, бо від застрику протидифтеричної сироватки залежить життя хворої дитини.

При усіх пошесних недугах треба уважати також на те, щоб недужий лежав у добре провітрюваній кімнаті, але не холодній. Діти не сміють підходити навіть до порога кімнати, де лежить недужий. На жаль по наших селах буває інакше. Раз бачив я картину, де в кімнаті, в якій лежала недужа на червінку, бігало коло ліжка 6 (словами шестеро) дрібних дітей, з яких найстарша мала 8 років. Недиво, що в цій родині вже троє дітей померло раніше на червінку.

Про інші речі напишу в черговій статті.

Лікар Ярослав Макарушка.

Велика приязнь

між Японією і Німеччиною

Японський міністер загр. справ Аріта виголосив 2. лютого в Токіо велику промову, в якій виявнив становище Японії до усіх найважніших питань міжнародньої політики й усіх великих держав.

»Наша політика — говорив він — магає упорядкувати східню Азію й наладнати співпрацю з новими силами Китаю, в якому покликано до життя новий політичний рух. Його завданням буде створити в Китаю один центральний уряд під кермою Ван-чін-вея. Манджуко стає великодержавою в східній Азії.

»Порозуміння, що заіснувало недавно між Японією і Совітами дає нам змогу розвязати мирною дорогою всі спірні питання між Японією і Совітами. У тому напрямі працює вже комісія для усталення границі між Манджуко й Монголією. Японія змагає також до цього, щоб спільна комісія розглянула також спірні граничні питання між Совітами й Манджуко, і остаточно поладнала їх. Від якогось часу йдуть також торговельні переговори між Японією й Совітами, які, треба вірити, скінчаться з успіхом.

»Від часу, як заключено протикомінтернівський пакт — говорив далі Аріта — відносини між Японією, Німеччиною й Італією щораз сердечніші. Наша країна є з обома тими краями в найтіснішому порозумінні. Такою самою симпатією вони відвдячуються нам. Ми будемо в тісних взаєминах із ними, щоб цю політику дальше продовжувати.

»Японія від початку своїх дій в Китаю зробила все, що було в її силі, щоби наклонити Англію до пошани японських інтересів. Одначе Англія не дає доказів зрозуміння цих справ. 21. січня англійський корабель задержав на японських водах наш корабель »Асама Мару«, перевів ревізію й арештував 21 німецьких громадян. Ця подія є дуже характеристична.

»Японія робить все, щоб підвищити свій вивіз і забезпечити собі доставу необхідніщих сирівців. Але европейська війна не тільки внеможливлює це, але й загрожує знищенням свободи торговлі й свободи морських доріг, ломанням міжнародного права«.

Свою промову закінчив Аріта знаменним питанням; »Чи війна в Европі не повстала з тієї причини, що деякі держави хотіли утривалити нерозумний і несправедливий стан річей в питаннях: національному, релігійному, територіяльному, кольоніяльному, торговельному, расовому і т. п. з рівночасним намаганням виключати інших від усього і надуживати свого великодержавного становища?«

Промова Ґенерального Ґубернатора у Кракові

З нагоди семих роковин приходу до влади націонал-соціялістичного уряду відбулася святочна академія в державному театрі у Кракові, підчас якої виголосив промову Генеральний Ґубернатор мін. д-р Франк зясовуючи розвиток німецького народу від 30. січня 1933 р. аж дотепер. Завданням німців у Генеральному Ґубернаторстві допомогти Вождові до зміцнення могутности німецького народу. Тому треба збільшити продукцію краю в усіх ділянках. Далі мін. Франк підкреслив, що польське працююче населення, яке чесно співпрацюватиме з владою, користатиме з її охорони. Хтож виступає тут проти Німеччини — буде знищений. Свою промову закінчив вірою у перемогу Німеччини. Вечером відбувся в театрі святочний концерт орхестри шлеської фільгармонії.

———o———

ПРИВІТ ІТАЛІЇ В РОКОВИНИ ВІДРОДЖЕННЯ НІМЕЧЧИНИ.

= Ґенеральний секретар фашистівської партії мін. Е. Муті вислав 30. січня ц. р. привітну телеграму до заступника німецького Вождя з нагоди семих роковин перебрання влади в Німеччині націонал-соціялістичною партією. Йому відповів з подякою заступник Вождя Гес.

ЖНИВО АНГЛІЙСЬКОГО ТЕРОРУ В ІНДІЯХ.

= Заворушення в Ранґун поширюється щораз більше. Минулого вівтірка по полудні льондонська радіостація була приневолена признатися, що заворушення тривають дальше та що боротьба загострюється. Досі є 12 вбитих. Про розміри заворушень свідчить найкраще факт, що арештовано 600 осіб.

———o———

Летунство пострахом ворогів

Колишній російський конструктор літаків Ігор Сікорський, який живе тепер в Америці, написав цікаву працю про вартість і силу летунства поодиноких держав. Його думки ще й тим цікаві, що він як незаціхавлений знавець дав безсторонню оцінку летунських сил поодиноких держав, між ними Німеччини.

Летунство в еспанській війні.

Вартість летунської зброї недавно ще намагався дехто обезцінити. Підчас еспанської домашньої війни були недовірки, які твердили, що великого міста не можна змусити до здачі налетами бомбовиків. Чи навіть барабанним обстрілом гармат. Знавці покликувалися при цьому на Мадрит, що боронився успішно доволі довго. Але в еспанському випадку не треба забувати, що ґен. Франко в порівнанні з іншими військовими потугами, мав до розпорядимости лише дуже слабе летунство, маючи при кінці війни дещо більше ніж 500 літаків. Вкінці він хотів зберегти Мадрит і більші міста перед руїною та знищенням. У правдивій війні між різними націями такі обмеження не матимуть місця. Все таки навіть еспанське летунство відограло, не зважаючи на свою слабість, визначну ролю на одному з відтинків боротьби. Літаки ґен. Франка затопили або ушкодили поважне число червоних кораблів і переводили успішно бльокаду противника. Виявляється, що переведення бльокади морською фльотою хочби найсильнішою є неможливе, якщо противник має сильніше летунство. Навпаки повітряна потуга може з успіхом бльокувати морську. Повітряна бльокада є навіть успішніша, бо літаки є скоріші від підводних суден і більше рухливі. В кожному випадку повітряна бльокада є і дешевша й небезпечніша. Ця обставина привела саме в осені 1938 р. представників Англії й Франції на конференцію в Мінхені й змусила їх піти на уступки Німеччині.

Чому Чемберлен і Даляліє поїхали до Мінхену 1938 р.?

Сікорський оповідає, що був у тому часі в Льондоні й зустрічався з добре поінформованими колами. Вони підкреслювали виразно, що ні сила німецького війська ні морська фльота не є для Англії страшна, бо лінія Мажіно буде стримувати наступ німецької армії, а Англія буде дальше панувати на морі. І саме велитенський розріст німецького летунства і свідомість його страшного ділання, привела до Мінхену прем. Чемберлена та прем. Даляліє.

Німецькі бомбовики за годину в Льондоні.

В Англії побоювалися, що Німеччина може вислати до Англії і то цілими днями 50 бомбовиків. 50 бомбовиків може везти пересічно 100 тон бомб. Коли прийняти, що уживається з правила бомб від 250 кільограмів ваги, то це значить 400 бомб на годину. Один із таких налетів можна так перевести, що бомби падатимуть у віддаленні менше-більше 40 метрів. Тому що при такому способі налету проміри ділання бомб перехрещуються, повстане знищена зовсім смуга коло 16 кільометрів довжини. Коли бомба попаде в дорогу, повстане ямa, коли в будинок руїни засиплять дорогу й тим самим і протилетунська оборона й санітарна служба матимуть незвичайно важку працю. Звязок буде дошкульно перерваний. Льондон чи Париж були б вичищені від клаптика цілої землі, а втрати громадян і загального добра були б велитенські.

3,000.000 війська, 25.000 літаків.

Пригадуючи еспанську війну, Сікорський наводить такі числа: При кінці війни ґен. Франко мав під зброєю коло 1 міліона вояків та коло 500 літаків. Німеччина при кінці першого року війни могла б держати під зброєю 3 міліони вояків, а число літаків пядесятикратно більше від ґен. Франка, себто 25.000. Отже висліди війни й висновки з поверховної обсервації еспанських відносин не є тут міродатні.

»Я відвідав — пише далі Сікорський — Англію й Німеччину і можу тільки потвердити те, що я довідався в Америці про німецьке летунське озброєння. Я переконався, що у зразково уладжених фабриках можна лише шляхом збільшення годин праці (працюючи на зміну) випродукувати денно від 80 до 100 першоякісних бомбовиків. Зрештою сучасні німецькі летунські фабрики є так знаменито розложені й в такий спосіб забезпечені, що летунський налет ледви чи мігби завдати їм поважнішу шкоду.

Корисне положення Америки.

Найкращі европейські бомбовики є короткодистансові. Цілі, які вони атакують, не можуть лежати дальше як 1.200 до 1.600 кільометрів. Засади боротьби для обох ворожих сторін будуть однакові. Обі сторони будуть старатися нищити важні політичні та промислові осередки, залізниці, мости і т. п. в терені противника. Мисливські літаки й бомбовики у співпраці із зенітною артилерією будуть нищити ворожі літаки. Крім цього летунство виповнюватиме окремі завдання в бойовому звязку з армією та фльотою. Не те з Америкою.

Америка відділена від світа зі сходу й зі заходу океанами. Якщоб навіть числитися з можливістю летунського налету на Америку, то вони будуть дуже утруднені, просто неможливі. Не можна сподіватись, щоб летунська техніка настільки була вже видосконалена, щоб налетівши на Америку тяжкі бомбовики могли вернутись назад цією самою дорогою. Літаки мусіли б забрати зі собою велитенський запас палива.

З рахункового боку ця справа виглядає так: 1 середній бомбовик коштує 100 тисяч долярів. Він може нести дві тони вибухового матеріялу так далеко, що якщо йде про саму Европу, то кожне европейське місто може бути заатаковане літаками якогонебудь сусіда і бомбардоване 2 до 3 рази денно. Але щоб перевезти ці дві тони через океан і вернутись до матірного порту на це треба літака, що коштував би 1 міліон долярів. Одначе й він в найкращому випадку міг би відбути тільки один лет на тиждень. До цього приходить таке сильне обтяження паливом, що це зменшило б скорість літака та обнизило б його лет так, що мисливські літаки мали б над ним перевагу.

Найкраще було б для напасника на Америку збудувати, як би це вдалося, окремі летовища для постою денебудь в середущій чи полудневій Европі чи Ґренляндії. Але навіть тоді ці придатні для напасника площі були б віддалені від Злучених Держав щонайменше 3.000 км. Отже хоч це теоретично можливе, то на практиці істнують великі трудноші. Тому є можлива успішна оборона. Проти напасника треба вислати передовсім сильнішу мисливську летунську фльоту з ширшим проміром ділання. Таким чином можна змусити ворога до бою далеко від кордонів і берегів Америки, а летунськими розвідчими летами над полудневою Америкою, Лябрадором чи Ґренляндією нищити летунські бази ворога.

Америка з усіх країв світу є тепер з повітря найменше загрожена.

—o—

Повний хаос в анґлійській комунікації

= Незвичайно гостра зима викликала в Анґлії великі комунікаційні трудноші. Багато подорожних, які виїхали при кінці мин. тижня на відпустку, не доїхало додому. Подорожні були змушені ночувати на стаціях або в мешканнях залізничих урядовців, які були змушені дати подорожним допомогу та харчі. Як далеко сягає людська память не було в анґлійській комунікації такого хаосу як тепер. Залізничний рух до північної Шкотії й Ірляндії зовсім завмер.

На всіх двірцях є оголошення, що поїзди спізнилися від 4 до 8 годин. Сотки сіл відтяті від світа, фабрики й школи замкнені. Ушкоджені теж телефонічні получення, утруднена почта. У Блякберн замкнено 33 школи, бо ученики й учителі не прийшли до школи. В багатьох випадках мусіла інтервенювати поліція, щоб звільнити подорожних із припинених морозами автобусів й інших возів. Лікарі тільки з великою трудністю можуть дістатися до хворих, а в багатьох місцевостях мусять обмежитися до телефонічних порад.

Фінляндський посол із дружиною виїхав з Льондону в гості на провінцію й досі не вернувся. Три поїзди, що десь пропали мали в понеділок рано вернути до виїздових стацій, між ними також поїзд, що віз ґазети до Шкотії. Сотки сіл у Шкотії внаслідок неможливих доріг опинилися у великих харчевих клопотах. В одній місцевости в ґрафстві Ленкашір перебуває досі в будинках поліції та двох школах 150 дітей, що в неділю відбували подорож двома поспішними поїздами. Щойно по 12-годинній праці переміщено їх з ваґонів. У школі багато дітей простудилось так, що візвано до них лікаря. Приміщено також около 300 подорожних, а 200 мусіло провести ніч у неопалених ваґонах. Потреба ліжок і теплого білля була так велика, що треба було звернутися за приватньою допомогою.

—o—

Також Канада відчуває недостачу кораблів

= Канадійський уряд створив новий уряд т. зв. директора мореплавби. Його завданням буде забезпечити собі невтральний корабельний тонаж, потрібний для канадійського вивозу. Отже тепер вже й Канада відчуває наслідки німецької морської війни, такі дошкульні для західних великодержав. Анґлійські кораблі вже не вистарчають для довозу з Канади. Тепер Анґлія хоче найняти кораблі невтральних держав. Але це не буде легко зробити тому, що переїзди до Анґлії наражені на великий риск. Навіть високі фрахтові ставки мало заохочують невтральних тому, що в багатьох випадках треба числитися зі стратою корабля, а оплати не покривають коштів будови нових кораблів на випадок затоплення.

Значить анґлійська політика не осягнула бажаної цілі. На наївній політиці Анґлії втратять впершу чергу її союзники.

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР.

Лютий.

5. Понеділок — Климентія.
6. Второк — Ксенії прп.
7. Середа — † Григорія Б.

—o—

Нова хвиля морозів в цілому краю. З усіх усюдів краю наспіли вістки, що впродовж останніх днів знову грянув немилосердний мороз. У Кракові термометер вказує 28 ступнів зимна, а неменше зимно й в інших околицях краю. Одначе треба надіятися, що таке дошкульне зимно довго вже не потриває.

Нова хвиля морозу в Італії та в Юґославії. Від нової хвилі морозів в північній Італії падуть свіжі жертви. В околиці Бресчіо померло від тяжких відморожень 3 особи. В Апенінських горах внаслідок сніжних заверюх температура обнизилася до 13 ступнів нижче зера. В Пістої вулиці покриті грубою верствою леду так, що рух завмер. Ще сильніша хвиля морозів навістила Юґославію. В Славонії занотовано 20 ступнів морозу. Дунай та його доплиби знову всюди замерзли. Таких морозів давно вже не зазнали обі ці теплі країни полудня.

Вольдемарас виїхав до Риму. Колишній литовський диктатор Вольдемарас, який при кінці минулого року, по довгих роках вязниці і вигнання дістав знову громадянські права й професорську катедру в університеті в Ковні — виїхав на днях до Італії, де досліджуватиме деякі архіви.

Самогубство в англійській пристані. Один член залоги данського корабля »Ютляндія« кинувся з покладу корабля в море і затонув. Причиною самогубства був нервовий розстрій, зо старху перед подорожжю на англійських водах, на яких кораблі невтральних держав часто йдуть на дно від вибухів мін. Корабель »Ютляндія« вирушав саме в подорож із одної англійської пристані до Данії. Випадком заняався копенгаський морський суд.

ПОЛЬСЬКИЙ ПОЛІЦАЙ ВБИВ НІМЦЯ.

У Бромберґу засудив спеціяльний суд 4-ох поляків на кару смерти. Засуджених обвинувачено в тому, що вони перед польсько-німецькою війною мордували німців у Бромберґу.

На окрему згадку заслуговує факт, що між засудженими є б. польський поліцай, Леськуф, значить „струж безпеченства і поржондку". Він замордував 1 вересня 1939 18-літнього німця Шмідта в нелюдський спосіб.

ВІДЗНАЧЕННЯ Д-РА ТУКИ.

Німецький посол у Братиславі Ганс Бернард з доручення Вожда вручив проф. Туці, словацькому премієрові міністрів, Великий Хрест Німецького Ордену Орла.

Слід відмітити, що у Словаччині має те найвище німецьке відзначення лише президент д-р Тісо.

ПЕРЕМОГА МЕРЦЕДЕСА У БРАЗИЛІЇ.

У Ріо де Жанейро (Бразилія) добуло першу нагороду авто німецької марки Мерцедес Бенц. Це значить, що вироби німецьких фабрик є якістю найкращі в цілому світі.

ШЕСТИЛІТНИЙ ПЛЯН ДОЗБРОЄННЯ ЯПОНСЬКОЇ АРМІЇ.

Міністерство війни й маринарки у Японії виготовило шестилітний плян дозброєння армії та маринарки. Кошти того дозброєння виносять 11 міліярдів єн. Плян передбачує основну реорґанізацію воздушної фльоти і покращання зброї.

—o—

Можливість виплати сум, зложених до депозиту

= Емісійний Банк у порозумінні з дирекцією Німецької Кредитової Каси повідомляє: Постанови розпорядку Ґенерального Ґубернатора з 10. січня 1940 р. у справі складання до депозиту 100 і 500 зол. банкнотів Польського Банку тепер виконуються. У звязку з їх виконуванням виринули нові справи, що їх нище вияснюємо:

1) **Речинець складання до депозиту** минув 31. січня ц. р. Від того речинця тратять згадані 100 і 500 зол. банкноти Польського Банку законну силу платничого засобу. Строга зима утруднила і перешкодила в багатьох випадках змогу дотримати згаданий речинець. Тому рішено, що 100 і 500 зол. банкноти Польського Банку можна складати до депозиту і по речинці 31. січня ц. р. у Німецькій Кредитовій Касі або в девізових банках. Закінчення речинця оголосять на таблицях у Німецькій Кредитовій Касі та в девізових банках.

2) **Речинець складання до допозиту скінчиться з хвилиною видання нових банкнотів Емісійного Банку в Польщі**, що появляться у квітні ц. р. Якщо до цього часу поодинокі особи, які зложили до депозиту, потребуватимуть готівки, Німецька Кредитова Каса та її філії, провіривши справу, можуть в цілости або частинно перевести виміну. В першу чергу братимуть під увагу „факт, що заслуговує на спеціяльну увагу" по думці § 1 уст. 2 розпорядку.

3) **Виплата зложених до депозиту сум** по думці § 1 уст. розпорядку прийде у формі відшкодування в повній висоті. Відшкодування спадає на новий Емісійний Банк в нових золотових банкнотах. **Виплата зложених сум і взагалі всяка виплата відбуватиметься у відношенні 1 старий золотий = 1 новий золотий.**

4) Банкноти Польського Банку по 100 зол. згідно з розпорядком Ґенерального Ґубернатора будуть по 1. лютім ц. р. знову в обороті по їх остемплюванні як законний платничий засіб. Вони появляються в обороті тому, що є необхідні банкноти на більші грошеві суми. Одначе і ці остемплювані **100 зол. банкноти виміняють на банкноти, що їх видасть Емісійний Банк.**

Як виходить зі згаданого комунікату, вже закінчено праці у справі упорядкування та забезпечення польської валюти і то з додатнім вислідом. Завдяки співпраці німецької і польської влади і при підтримці широких мас населення вдалося засадничо скінчити стягання старих 100 і 500 зол. банкнотів в устійненім речинці до 31. січня ц. р. Лихварі і пачкарі банкнотів не матимуть вже змоги в майбутньому вимаювати ощадности від працюючого населення ні теж, як це так часто діялося в минувшині, захитати стабілізацію золотого.

Далі важний факт, що старі 100 зол. банкноти по остемплюванні є знову в обороті, щоб, аж до видання нових банкнотів Емісійного Банку достарчити грошевому оборотові необхідних банкнотів на більші грошеві суми. Жидівські обманці, які ще до останніх часів зуміли нечесними способами придбати більші кількости 100 зол. банкнотів тепер перечислилися і зможуть своїми банкнотами палити в печі. Зате чесний робітник і рільник може бути певний, що в найближчих тижнях дістане повну рівновартість у нових золотових банкнотах. Ось так потверджено ще раз згадане оголошення по закінченні речинця у справі складання банкнотів до депозиту.

—o—

Полуднева Африка хоче відлучитися від Англії

= Провідники полудново-африканської опозиції ґен. Герцоґ і д-р Малян вже порозумілися між собою. Оба вони бажають увільнити Полудневу Африку, як незалежну республику, від залежности від Англії і таким чином раз на завжди увільнитися від примусу брати участь в англійських війнах. — Теперішний парлямент однак не репрезентує волі полудневo - африканського населення. Якщоб англійський ґен.-ґубернатор сер Пейтрик Дункан був такий певний своєї справи не змагав би так вперто до розписання нових виборів. Одначе і він і уряд Сміта бояться демонстрації волі населення і не хочуть дістати заяви недовіря. Якою сумнівною є популярність прихильного Англії ґен. Сміта, видно хочби з того, що він окружає себе армією аґентів, без якої не важиться зробити кроку. Поліційні розпорядки підчас останньої сесії парляменту кажуть таксамо сумніватися в популярність уряду серед народу.

—o—

Англія шукає ратунку перед велитенськими втратами

= Як повідомляють з Льондону британський уряд не є ще вдоволений конфіскатою всіх торговельних кораблів і контролею над ними. Загально сподіються, що Черчіль заповість створення нового відділу, що контролюватиме всі корабельні варстати в Англії. Новий відділ матиме завдання урухомити всі корабельні варстати, нечинні від багатьох літ. Одначе це буде коштувати велитенські суми.

Короткі вістки

— **Управа паприки в Словаччині.** Словацьке хліборобство приступило до плянової робудови найрізнородніших польових рослин. На 1940 р. постановлено признати 590 гектарів землі під управу паприки. Словаки сподіються, що при таких розмірах управи осягнуть збір паприки вартости 7 міліонів словацьких корон.

— **Болгарсько - мадярські господарські переговори.** Від кількох днів йдуть в Софії господарські переговори у справі товарообміну між Болгарією і Мадярщиною.

— **Юґославія заводить контролю цін.** Міністер торговлі та промислу заявив, що контроля буде введена вже найближчими днями.

— **Литва розбудовує свою власну пристань.** На розбудову власної пристані при усті річки Швентав до Балтику литовці зібрали досі 45 міліонів літів.

— **Уряд праці в Литві.** Для розвязки пекучих соціяльних питань і плянового розподілу робучих сил створив литовський уряд окремий інститут чи пак уряд праці.

— **Литва купує хліборобські машини в Німеччині й Совітах.** Литовська хліборобська кооператива »Лієтукіс« рішила покрити свої запотребування на хліборобські машини в Німеччині та Совітах. Досі спроваджувано до Литви хліборобські машини також з інших країв.

Господарка Франції й Англії

на похилій площі

— Французький щоденник „Пті Журналь" знову вказує на дуже поважні господарські наслідки війни західніх великодержав, зокрема для Франції. Щоденник обговорює при цьому вперше небезпеку недостачі девіз. Ясно, що всі товари, які треба закуповати поза Францією та французькими кольоніями треба оплачувати золотом або девізами. Тимчасом запаси девіз не є невичерпані. Треба їх зберігати тільки для тих товарів, що їх не можна витворити у Франції. Подібно виглядає справа з морським привозом, бо тонаж Англії й Франції не вистарчає зовсім на покриття їх запотребування. В цих умовинах великий страх викликує катастрофальне положення французького хліборобства. І так під тепер треба вважати третю частину збору цукрового буряка, необхідного для виробу цукру й алькоголю, страченою. На головних збіжевих теренах вспіли досі виконати ледви пяту частину конечних засівів. До того залишилося ледви 5 до 6 тижнів часу, в якому можна-б ще це лихо направити. Одначе одночасно з тим теперішня хвиля морозів унеможливлює якінебудь хліборобські роботи. Уряд — пише згаданий щоденник — повинен негайно видати розпорядок, щоби доставлено хліборобам необхідний персонал і матеріяли. Одначе якщо влада поступатиме дальше нерішучо катастрофа хліборобства буде неминуча.

Малий фейлєтон

Гей — руп!...

Їде ґазда, чи то з дровами, чи то зі сіном, задрімав на возі, а тут, бува, біда наднесе »бицикль« і готово! Віз, дрова разом із ґаздою у рові.

Почіхав ґазда потилицю, почекав аж другі люди надійдуть, тоді:

— Гей — ррруп!

— Ану дручком! Ми за колеса, а ви за полудрабки! Гей — ррруп!

Так на селі.

А в місті теж мають своє »гей - руп!« Зпанська воно називається »засідання«.

Буває, треба рушити з місця якусь справу, так збіраються пани:

— Гей - руп, пане добродію, справа пекуча, тож ставлю внесок приняти без дискусій.

Всі одноголосно:

— Гей — руп!

І підносять справу, хто за колесо, а хто за полудрабок.

Отак бувало, але тепер, бачите, інша мода настала.

Переїхав воєнний »бицикль« і все опинилось до гори дном у рові. І »Просвіта« і »Рідна Школа« і кооперація і театри і »Зарева« і ще там що...

Попідносились люди, поставали кожний при свойому возі, а хто, то від воза до воза бігає. І засідають:

— Гей — руп!

Чути на одному кінці міста.

— Гей — ррруп! — десь на другому.

— Гей — ррруп — десь дальше.

Минув тиждень, два:

— Гей — ррруп!

Минув місяць:

— Гей — ррруп!

Другий, третій:

— Гей — руп!

Гупають люди, а вози лежать. Люди вже позахрипали, а вози все ще лежать. Бо що тут рупання, хоч і на всю губу, коли руки в кишенях, вибачайте.

Оповідають, що у світі є такі »телепати«, чи як їм, що то потраплять, сидівши в одній кімнаті, в другій столи підносити.

Чи, часом, ми теж не пробуємо цієї телепатії?

Коли так, то я вже нічого... Ще підожду!

Мамай.

Чи у вашому селі вже засновано читальню »Просвіти«, кооперативу і Сільський Господар?

Як що ні, то основуйте ці товариства негайно й працюйте в них!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

В. Снт. Чешин, Холмщина. Вашого листа та допис одержали і щиро дякуємо. Містимо. Просимо прислати обіцяні речі, радо помістимо їх у „Кр. Вістях", зокрема цікаві будуть для нас репортажі. Привіт!

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., 1/4 сторінки 180 зол., 1/8 сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширині 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 отиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. тел. 132-42. — З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich fü den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II, Fernsprecher 137-42 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79